

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะศิลปกรรมศาสตร์

วิชาภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์

บทเรียนการสอนวิชาชุดक्रमมูลทางไปรษณีย์

ของครูสุภา พ.ศ. ๒๔๙๗

วิชาภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์

คณะอาจารย์

๑. นายชวน อังสุละโยธิน
๒. นางสมนา คำทอง
๓. นางสาวจิตชม กาญจนโชติ

บทเรียนการล่อนวิชาชุดक्रमูลทางไปรษณีย์

ของครูสุภา พ.ศ. ๒๔๙๗

วิชาภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์

บทเรียนที่ ๑๐

ภูมิศาสตร์ทั่วไป

ภูมิศาสตร์เศรษฐกิจประเทศไทย (ต่อ)

แร่ การขุดแร่เป็นการทำงานของมนุษย์ในประเทศที่เจริญแล้ว แร่จะหาได้จากเปลือกโลกที่เป็นหินอัคนี หินชั้น และหินแปร โดยมากมีอยู่ในเขตภูเขา และห่างไกลจากเขตมณฑลพิษ ฉะนั้นประเทศที่ไม่มีภูเขาเช่น เดนมาร์ก ก็จะไม่ม้แร่ธาตุ และเขตบ่อแร่ มักอยู่โดดเดี่ยวห่างไกลจากเมือง ต่อเมื่อคนไปทำการขุดจึงได้กลายเป็นหมู่บ้านเล็ก ๆ ขึ้น

แร่มีแตกต่างกันเป็น ๓ ชนิด คือ

- ก) แร่ที่มูลค่าได้แก่ ทองคำ, ปรอทเงิน (ทองคำขาว) เพชร และเงิน
- ข) แร่ที่ใช้มากในอุตสาหกรรม ได้แก่ เหล็ก ถ่านหิน, บั๊กโคเรียลัม ธังกะลี ตะกั่ว ทองแดง ดีบุก อะลูมิเนียม กำมะถัน

ค) แร่ที่ใช้ในการเพาะปลูกโดยมีปุ๋ยวิทยาศาสตร์ได้แก่ ฟอสเฟต แคลเซียม ในเครท โพตัสเซียม

ประเทศของเรามีแร่ธาตุอยู่มาก ภาคเหนือที่นับว่ามีมากได้แก่ วุลแฟรม ถ่านหิน บิโครเลียม เช่น จังหวัดแม่ฮ่องสอน เชียงราย และเชียงใหม่ เป็นต้น ส่วนภาคใต้ที่มีมากได้แก่ ดินบุก ทองคำ ภาคตะวันตกของประเทศจะมีทองคำ เช่น ที่กาญจนบุรี เป็นต้น ภาคกลางมีเหล็กมาก เช่น ดงพสุธา สระบุรี เป็นต้น อย่างไรก็ตามเราจะเห็นได้ว่าการขุดแร่ในประเทศเรานั้น ชาวต่างประเทศเป็นผู้ได้สัมปทานการขุดก่อน ในปัจจุบันคนไทยเรารู้จักทำการขุดแร่ ทำเหมืองแร่กันบ้างแล้ว แร่ที่มีมากพอจะส่งไปขายต่างประเทศได้แก่ ดินบุก วุลแฟรม ตลอดจนในประเทศได้แก่ กรุงเทพฯ ๑ ตลอดจนนอกประเทศได้แก่ สิงคโปร์ การขนส่ง ทางเรือ ทางรถไฟ

สำหรับเกลือสินเธาว์ในประเทศของเรา มีอยู่ ๒ ชนิด คือ :-

๑) เกลือแกง ได้มาจากการทำนาเกลือของจังหวัดชายทะเลบริเวณใกล้อำเภอไทยเช่นสมุทรปราการ ชลบุรี ระยอง เป็นต้น เป็นสินค้าที่ซื้อขายกันในประเทศเท่านั้น ตลาดได้แก่ กรุงเทพฯ ๑

๒) เกลือหินขาว ทำมากในภาคอีสาน เช่น จังหวัดหนองคาย เป็นต้น เป็นสินค้าที่ซื้อขายในประเทศเท่านั้น

แต่ในต่างประเทศมีเกลืออีกสองชนิดเรียกเกลือโปแตช (P-tash) ชนิดหนึ่งกับเกลือไนเตรท (Nitrat) อีกชนิดหนึ่ง ทั้งสองชนิดนี้ใช้ประกอบอุตสาหกรรมเคมีวัตถุและทำปุ๋ยวิทยาศาสตร์ โปแตชมีมากในประเทศเยอรมนี ฝรั่งเศส ส่วนตลาดได้แก่ อังกฤษ และสหรัฐอเมริกา ส่วนไนเตรทนี้มีมากแถบทะเลทรายอะคาตามาประเทศลิเบียในทวีปอเมริกาใต้

การเลี้ยงสัตว์ การเลี้ยงสัตว์เป็นการงานของมนุษย์มาตั้งแต่สมัยโบราณถึงปัจจุบันโดยมีวัตถุประสงค์เป็นสำคัญ ๓ ประการ คือ :-

๑) เลี้ยงไว้เพื่อเป็นอาหารของมนุษย์ เช่น เป็ด ไก่ หมู วัว เป็นต้น ชนิดนี้เรียกว่า "ปศุสัตว์"

๒) เลี้ยงไว้เพื่อใช้งาน ได้แก่ ม้า วัว กระบือ ช้าง ตา ต่อ อูฐ เป็นต้น ชนิดนี้เรียกว่า "สัตว์พาหนะ"

๓) เติงไวเพ็ชเป็นเป็นอุตสาหกรรม ชนิดนี้มากในต่างประเทศ ประเทศ
ของเรายังไม่ได้เริ่มทำกันจริงจัง ดัชนีชนิดนี้ได้แก่ แกะ (ไช้ยน หนังสือ เนิ) และ
(ไช้ยม เนิ หนังสือ) เป็นต้น

ข้อแตกต่างระหว่างการเลี้ยงสัตว์ในประเทศของเรากับต่างประเทศก็คือ ในประ
เทศเรากการเลี้ยงปลุกสัตว์ และสัตว์พาหนะเรามีได้แยกเลี้ยงเป็นคนละประเภท มักเลี้ยงไว้
เพื่อประสงค์ใช้งานก่อน เช่นวัว กระบือ เป็นต้น ส่วนที่เป็นสัตว์เล็ก เช่นเป็ด ไก่ เป็น
กัน เติงกันเกือบทุกครัวเรือน ทั้งนี้โดยหวังจะได้ประโยชน์รวม ๆ กัน ส่วนต่างประเทศ
โดยเฉพาะประเทศในเขตอบอุ่น เช่น อังกฤษ ฝรั่งเศส สหรัฐอเมริกา เป็นต้น การ
เลี้ยงสัตว์เขาต้องแยกประเภท แม้ในปลุกสัตว์เขาก็ยังแยกสัตว์ออกเป็น ๒ พวก เช่นวัว
เป็นต้น เขาจะแยกเลี้ยงวัวที่ของการให้น้ำนมไว้พวกหนึ่ง วัวที่ของการเนื้อเป็นอาหารไว้
พวกหนึ่ง การบำรุงเลี้ยงตลอดจนการผสมพันธุ์ก็ต่างกันไป หรือแต่ละก็จะแยกเลี้ยงแต่ละ
ต้องการชนไว้พวกหนึ่ง และพันธุ์เนื้อไว้พวกหนึ่ง เช่นนี้เป็นต้น ฉะนั้นอุตสาหกรรม
จากสัตว์เลี้ยง เราจึงได้ประโยชน์กันว่า ประเทศที่เลี้ยงสัตว์จนเป็นอุตสาหกรรมที่เด่น เช่น
ออสเตรเลีย—เลี้ยงแกะมาก จนเกิดเป็นอุตสาหกรรมเนื้อแกะ ขนแกะ และ
หนังแกะ

สหรัฐอเมริกา—เลี้ยง วัว ไก่ และหมูมาก เกิดเป็นอุตสาหกรรมเนื้อสัตว์ และ
เนื้อกระป๋อง

รูตเซีย —เลี้ยงม้า วัว มาก

ตุรกี —เลี้ยง แพะ มาก

ในการผสมสัตว์ และบำรุงพันธุ์เจ้าของจะต้องมีความรู้บ้างหรือมีละคนสักสอง
หรือสามตัวแพทย์ ถ้าเลี้ยงสัตว์มาก ๆ ควรมีสัตว์แพทย์ประจำทุกตัว เพื่อบำบัดโรค

ระบาคในสัตว์ การบำรุงพันธุ์สัตว์อย่างวิจิตรให้ความร่วมมือช่วยเหลือ เช่นมาเป็นคัน
จะเปิดโอกาสให้เอกชนส่งนำไปให้ผัดผง หรือขายลูกม้าพันธุ์ ผัดผงแล้วให้ราษฎร

ผลิตกันที่จากสัตว์เลี้ยงในประเทศจึงได้แก่ เนื้อสัตว์ ไข่ นม และเครื่อง
หนัง สัตว์ จำ หีบ ขน สัตว์ เรา ไม่มี เพราะ เรามีได้ มีการ เลี้ยง แกะ จน เป็น
อุตสาหกรรม

การประมง การประมงคือการจับสัตว์น้ำ เพื่อเป็นอาหารของมนุษย์ และ
เพื่อประกอบอุตสาหกรรมบางอย่าง ใน ประเทศ เราแบ่งการประมงออกได้เป็น ๒
อย่าง คือ :-

(๑) การจับสัตว์ทะเล หรือสัตว์น้ำเค็ม เช่น ปลา หอย กุ้ง ปู เต่า ปลิง
ทะเล ตลอดจนการหาไข่มุก

(๒) การจับสัตว์น้ำจืด เช่น ปลา กุ้ง เป็นต้น ไม่ว่าจะเป็นในแม่น้ำ ลำ-
คลอง หนอง บึง บ่อ

ในกฎหมายนานาชาติว่าด้วยการใช้ท้องทะเล เพื่อการประมงกล่าวว่า "ทุก
ประเทศมีอำนาจเป็นเจ้าของท้องทะเล ที่ห่างจากฝั่งไม่เกิน ๓ ไมล์ทะเล" ฉะนั้นในเขต
จำกัดดังกล่าวนี้ ชาติอื่นใดจะส่งเรือเข้ามาจับสัตว์น้ำก็ย่อมผิดต่อกฎหมายนานาชาติ

ในการเลี้ยงสัตว์พันธุ์ และบำรุงพันธุ์ ปลานั้น บ้านเมืองควรควบคุมปลาน้ำจืด
และปลาทะเล ได้แก่การกำหนดเขตบำรุงพันธุ์ปลา เขตหวงห้ามไม่ให้จับปลา กำ-
หนดห้ามทำการจับสัตว์น้ำในฤดูวางไข่ และควบคุมเครื่องมือทำการประ-
มง เช่น แห อวน จะต้องมีความถี่ห่างเท่านี้เท่านี้ ตลอดจนระยะเวลาไปจับด้วย ทั้งนี้
บ้านเมืองถือเป็นกฎหมายมีการวางโทษผู้กระทำความผิดไว้ แม้แต่การทำที่ดักปลาถือว่าผิดด้วย

ถ้ามีการจับสัตว์น้ำในทะเล ประเทศเราใช้วิธีทำโป๊ะในเขตน้ำตื้นชายฝั่ง
เช่น สมุทรสาคร สมุทรสงคราม สมุทรปราการ ชลบุรี ศรีราชา เป็นต้น ในต่างประเทศ
เช่น ฟิลิปปินส์ จะทำการประมงกันทั้งนั้นไม่ว่าจะเป็นในเขตร้อนหรือเขตอบอุ่น แม้

ให้รำลึกขึ้น ๆ ต้องปฏิวัติอุตสาหกรรม โดยเขาอย่างอังกฤษบ้าง อย่างไรก็ตามก็อุตสาหกรรม
ก็แตกต่างกันเป็น ๒ อย่าง คือ

(๑) อุตสาหกรรมโรงงาน ได้แก่ประเทศที่ประกอบอุตสาหกรรมทั้งหนัก
คือจำพวกเครื่องเหล็ก เครื่องจักร เครื่องยนต์ เครื่องไฟฟ้าต่าง ๆ และอุตสาหกรรมเบา
คือจำพวกอุตสาหกรรมที่ต้องใช้ความปรานีต่าง ๆ เช่นนาฬิกา เครื่องสำอาง เป็นต้น

(๒) อุตสาหกรรมในชนบท หรืออุตสาหกรรมในครอบครัว ก็คือการทำหัตถ
กรรมนั่นเอง

ความจำเป็นในการจัดอุตสาหกรรมในประเทศ ประเทศของเรามีวัตถุดิบ
มาก เพราะเป็นประเทศดึกดำบรรพ์ และแร่ธาตุในประเทศก็มีพอสมควร แต่เป็นที่ตั้งเกิดได้
ง่ายว่าโรงงานอุตสาหกรรมที่เป็นของเอกชนคนไทยมีน้อยแห่ง โดยมากเป็นถึงรัฐบาล และ
ถึงเอกชน หรือมีลักษณะเป็นของชาวต่างประเทศ ทั้งนี้เนื่องจาก

(๑) การศึกษาในประเทศของเรายังไม่ทั่วถึง จึงไม่มีโอกาสที่จะเพาะความ
นิยม และปลูกฝังความนิยมในอุตสาหกรรมของคนไทยให้ได้ดังเดิมที่

(๒) เราเริ่มอุตสาหกรรมช้ากว่าประเทศทางตะวันตกมาก อุตสาหกรรม
ในประเทศของเราจึงยังไม่ทันเทียมประเทศอื่น

(๓) การสร้างอุตสาหกรรมโรงงานต้องใช้ทุนมาก เมื่อผลิตสินค้าออกมา
ตลาดแล้วได้ผลไม่คุ้มค่า เพราะประชาชนยังไม่นิยมผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมของไทยด้วยกัน
นิยมใช้ของต่างประเทศ

(๔) วัตถุดิบในประเทศไม่เพียงพอจะป้อนโรงงาน ดิบเนื่องมาจากการปลูก
พืชนี้ ๆ ไม่ทันต่อความต้องการของโรงงาน เช่น นิยมปลูกข้าวเมื่อมีโรงงานอุตสาหกรรม
น้ำตาล นิยมปลูกไฮยาตัม ในเมื่อมีบริษัทยาสูบแล้ว นับว่าช้า

(๕) แร่ธาตุในประเทศชนิดที่เป็นส่วนสำคัญๆของโรงงาน ยังมีน้อยได้แก่เหล็ก
ถ่านหิน และปิโตรเลียม ซึ่งซื้อจากต่างประเทศนับว่าแพงยิ่ง

ดังนั้นเราจึงควรเร่งเริ่มอุตสาหกรรม ดังนี้ :-

(๑) แกะไรข้อบกพร่องดังกล่าวแล้วข้างบนนี้

(๒) รัฐบาลอาจช่วยเหลือให้กู้ยืมเงิน ไปทำทุนตั้งโรงงานอุตสาหกรรม

เช่น จากธนาคารออมสิน

(๓) ความคุณภาพและปริมาณของอุตสาหกรรมในประเทศ

(๔) คุณแต่เขาใจได้ฐานะกรรมกร ค่าจ้าง และแรงงาน เวลาทำงาน เป็นต้น

(๕) ส่งเสริมให้คนไทยนิยมใช้ ผลิตภัณฑ์ในประเทศให้มากที่สุดที่จะทำได้

การกระทำเช่นนี้จะเห็นผลก่อให้เกิดความรักชาติ ร่วมชาติด้วย

๔. แบบฝึกหัดท้ายบท

๑) อุตสาหกรรมต่อไปนี้เป็นผลิตภัณฑ์อะไรบ้าง พรม เนย เนอกระ
ป๋อง รองเท้า ผ้าสักหลาด

๒) ทางภาคอีสานก็มีภูเขา แต่เพราะเหตุใดจึงไม่มีการขุดแร่ ลงอธิบาย

๓) ท่านเห็นด้วยหรือไม่ในการเลี้ยงสัตว์ชนิดหนึ่งๆ ให้ได้ผลรวมๆ กันหลาย
อย่างในประเทศของเรา ถ้าไม่เห็นด้วย จะควรแก้ไขหรือไม่อย่างไร?

ภาค ๒ ภูมิศาสตร์ภูมิภาค (Regional Geography)

บริเวณเขตมรสุม (The Monsoon Lands)

“มรสุม” (Monsoon) แปลว่า ‘ฤดู’ ในอินเดียถ้าพูดถึงมรสุมเราหมายความว่าถึงฤดูฝน ทั้งนี้เพราะเหตุว่าในอินเดียจะมีฝนตกในฤดูร้อน เช่นเดียวกับในประเทศของเรา ในทางภูมิศาสตร์ถ้าพูดถึงมรสุมก็หมายความว่าถึงลมที่พัดเป็นประจำในฤดูร้อน อันได้แก่มมรสุมที่เกิดจากมหาสมุทรอินเดีย หรืออีกชื่อหนึ่งเรียกว่า “มรสุมตะวันตกเฉียงใต้” จะพัดผ่านเอเชียภาคใต้ และตะวันออกเฉียงใต้ราวเดือนเมษายน ถึงเดือนตุลาคม ค่อยจากนั้นมมรสุมนี้จะเปลี่ยนทิศทางไปพัดเข้าสู่อัฟริกาฝั่งตะวันออกเฉียงใต้ และทวีปออสเตรเลียตะวันตกเฉียงเหนือ เพราะทั้งสองแห่งจะอยู่ในฤดูร้อนในขณะที่เอเชียภาคใต้อยู่ในฤดูหนาว

ดังนั้นเขตมรสุม ก็คือดินแดนในเอเชียภาคใต้และตะวันออกเฉียงใต้คือ อินเดีย ตมว่ ไทย มลายู อินโดจีน และจีนภาคใต้ อัฟริกาฝั่งตะวันออกเฉียงใต้ และออสเตรเลียตะวันตกเฉียงเหนือ

ลักษณะภูมิประเทศทั่วไป บริเวณเขตมรสุมในเอเชีย นับว่าเป็นดินแดนที่สำคัญที่สุด เพราะดินแดนเหล่านี้ประกอบไปด้วยชนหลายชาติ หลายภาษา และนับเป็นเขตที่มีพลเมืองหนาแน่นที่สุดของทวีปเอเชีย ดินแดนเหล่านี้ล้วนเป็นดินแดนอันเกิดจากกลุ่มเขาปารมี (Pamir-Knot) เทือกเขาดังนี้ จะมีลักษณะเป็นภูเขาตอนเหนือ และมีที่ราบสูงลาดต่ำลงสู่ชายทะเลภาคใต้และภาคตะวันออกเฉียงใต้ตามภูเขาเดิมไปด้วยน้ำไม้ที่มีประโยชน์ แม่น้ำในเขตมรสุมล้วนแต่ลำยาว ๆ ดินแดนริมแม่น้ำล้วนแต่เป็นดินอุดม เป็นประโยชน์ต่อการครองชีพของชาวเขตมรสุมมาก ดังนั้นริมฝั่งแม่น้ำในเขตมรสุมจึงเป็นที่ ๆ มีพลเมืองอาศัยอยู่มากกว่าส่วนอื่น ที่ราบริมฝั่งแม่น้ำใหญ่ ๆ ในเขตมรสุมมีดังนี้:-

(๑) ที่ราบริมฝั่งแม่น้ำคงคา (Ganges-Basin) อยู่ทางตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศอินเดีย โหลงสู่อ่าวเบงกอล เป็นเขตพดเมืองหามาแน่นที่สุดเฉพาะพดเมืองกัลกัตตา (Calcutta) เมืองเดียวมีพดเมืองราว ๘,๐๐๐,๐๐๐ คน ดินริมฝั่งแม่น้ำนานคามากปลูกพืชแบบมรสุมได้ทุกอย่าง

(๒) ที่ราบริมฝั่งแม่น้ำอิรวดี (Irrawadee-Basin) โหลงสู่อ่าวเบงกอล

(๓) ที่ราบริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา (Chao-Phaya Basin) โหลงสู่อ่าวไทย

(๔) ที่ราบริมฝั่งแม่น้ำโขง (Me-kong Basin) โหลงสู่ทะเลจีนตอนใต้

(๕) ที่ราบริมฝั่งแม่น้ำแยงซี (Yangtze-Basin) โหลงสู่ทะเลจีน

ฤดู เขตมรสุมอยู่เหนือเขตอิเควเตอร์ขึ้นมาเล็กน้อย ฉะนั้นยังเป็นบริเวณเขตร้อน มีทั้งจะมี ๒ ฤดู คือ ฤดูร้อนกับฤดูหนาวอย่างละครึ่งปี ฝนตกในฤดูร้อน บางประเทศจึงแทรกฤดูฝนเข้าในท้ายฤดูร้อน และปลายฤดูหนาวอากาศจะแห้งแล้ง จึงแทรกเป็นฤดูแห้งอีกฤดูหนึ่ง อย่างไรก็ดีในเขตร้อนด้วยกันก็เห็นได้ว่าเขตที่อากาศและดินที่อุดมได้แก่บริเวณเขตมรสุมเพราะฝนจะตกสม่ำเสมอและมาก คิดเฉลี่ยน้ำฝนราว ๔๐-๖๐ นิ้ว ต่อปี ดินที่พุดผ่านเป็นประจำมีได้แก่ดินคันฉ่ำ ส่วนดินที่พุดผ่านประจำฤดูได้แก่มรสุมจากมหาสมุทรอินเดีย ดินนี้จึงชุ่มชื้นปลูกพืชได้มาก ส่วนแต่เป็นดังที่ชาวโลกส่วนอื่น ๆ ต้องการแทบทั้งสิ้น อีกประการหนึ่งท่าเดทของเขตมรสุมกันว่าเป็นศูนย์กลางจากประเทศอินเดียจะไปยังประเทศจีน จึงนับว่าสำคัญด้วย

พืชพันธุ์ พืชเขตร้อนเรียกว่า พืชแบบมรสุม (Monsoon Forest and Scrub) มีไม้ไม่ใหญ่จำพวกไม้ดก ไม้ไม่ยาง ไม้เบญจพรรณต่าง ๆ ในเขตที่ราบและป่าโปร่ง จะปลูกพืชจำพวก ข้าวเจ้า ข้าวเหนียว ถั่วฝัก พืชไร่ ยางพารา มะพร้าว อ้อย พริกไทย กล้วย กล้วย กล้วย และผลไม้เมืองร้อน จะเห็นได้ว่าพืชเหล่านี้ต้องไปเลี้ยงชาวโลกทุกส่วน

สัตว์ แบ่งออกเป็น ๒ ประเภทคือ :-

(๑) สัตว์เลี้ยงในบ้านเมือง เช่น ช้าง ม้า วัว กระบือ ลา สุนัข สุนัข เป็ด ไก่ เป็นต้น

แบบฝึกหัดท้ายบท

๓. สภาพอากาศ (weather) ต่างกับภูมิอากาศ (climate) อย่างไร
อเมริกากลาง และ ออสเตรเลียทางตะวันตกถือเป็นบริเวณเขตร้อนด้วยหรือไม่ เพราะเหตุ
ใดจึงอธิบาย (ดูแผนที่โลกประกอบ)

๔. อุตสาหกรรมต่อไปนี้มีผลิตภัณฑ์อะไร ขาย ผ้าสักหลาด ร้อยคอโค-
แตค รองเท้า พรหม

วันกำหนดส่ง

14 เม.ย. 2504

25 พ.ค. 2504

30 มิ.ย. 2504

1-10 ก.ค. 2504

26 ส.ค. 2504

2-10 ส.ค. 2504

24.9.2504

2.10.2504

10.10.2504

เลขเรียกหนังสือ 900
Call No. ๑

ห้องสมุดกระทรวงศึกษาธิการ
ชื่อผู้แต่ง Author ๑๖๖๓

๑๐๐

๑.

(๑.๒) ๑.๒.๑

1749

